

De impact van digitalisering op de rechtsbescherming van de belastingplichtigen

---

Angelique Perdaems
18 april 2024

Onderwerpen

- Digitalisering en rechtsbescherming
- Informatieverplichtingen
- Inzage in dossier

Digitalisering en rechtsbescherming

Fiscale rechtsbescherming

Rechtspraak:

'het geheel van mogelijkheden in een samenleving om (achteraf) op te komen tegen besluiten en handelingen van overheidsorganen'.

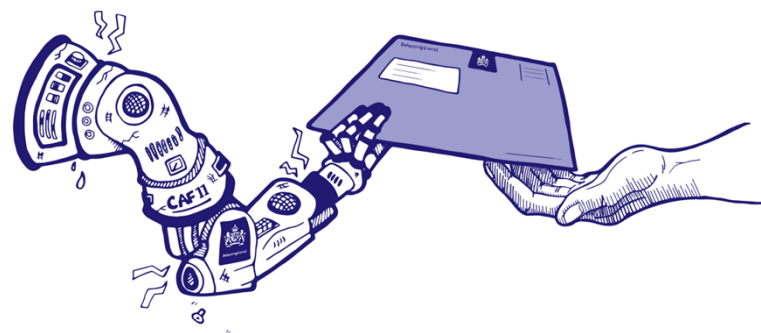
Bescherming van burger/bedrijf

- Controle selectie: waarom word ik gecontroleerd?
- Vragen van de Belastingdienst: hoe ver mogen die gaan?
- Welke gegevens heeft de Belastingdienst?
- Welke gegevens worden uitgewisseld?
- Inzage in dossier
- Digitaal procederen

Digitalisering en rechtsbescherming

- Digitale dossiers Belastingdienst
- Digitale dossiers belastingplichtige
- Digitale dossiers belastingadviseur
- Digitale communicatie belastingadviseur – client
- Digitale communicatie Belastingdienst intern
- Koppeling van systemen bij de Belastingdienst
- Selectie voor controle: analyse door systemen
- Uitwisseling nationaal en internationaal

Digitalisering en rechtsbescherming

- AWR uit papieren tijdperk
- Inlichtingenverplichtingen
- Administratieverplichtingen
- Inzage in het dossier

Informatieverplichting

Inlichtingenverplichting artikel 47 AWR

- Eenieder
- Verplicht
- Desgevraagd
- Gegevens en inlichtingen verstrekken
- Inzage verlenen in boeken, bescheiden en andere gegevensdragers
- Van belang kunnen zijn voor belastingheffing

Inlichtingenverplichting

- E-mails
- WhatsApp
- Telefoon
- Koppelen pc
- Inzage digitaal dossier belastingplichtige

Voorbeeld e-mails

- Verzoek alle e-mails te verstrekken
- Verzoek achter de pc zitten en invoeren zoekwoorden

- Mag dit?

Begrenzungen verstrekken digitale gegevens

- Fishing expedition
  - Alle e-mails
- Niet snuffelen in archiefkasten. De BD moet specifiek aangeven wat moet worden verstrekt.
- Folder BD:
“Dit geldt natuurlijk ook voor informatie uit digitale bestanden.”
- Privacy: ook privacy werknemers

Zie ook artikel ‘Recht op privacy van de belastingplichtige: een lege huls!’ – Weekblad Fiscaal Recht – WFR 2022/195

Begrenzungen verstrekken digitale gegevens

- Interne correspondentie
- Concepten
- Fair play
- Verschoningsrecht
- Evenredigheidsbeginsel

Begrenzing: evenredigheidsbeginsel

Raad van State 2 februari 2022, ECLI:NL:RVS:2022:285:

“7.9 De Afdeling onderschrijft dat er voor de beoordeling en de toetsing van de evenredigheid twee belangrijke oriëntatiepunten zijn:

(i) de aard en het gewicht van de bij het besluit betrokken belangen;

(ii) de ingrijpendheid van het besluit en de mate waarin het fundamentele rechten van de belanghebbenden aantast.

(...)

7.10 Het voorgaande betekent dat de Afdeling, als de beroepsgronden daartoe aanleiding geven, de (uitkomst van de) belangenafweging die ten grondslag ligt aan besluiten zal toetsen aan de norm die is neergelegd in artikel 3:4, tweede lid, van de Awb en niet langer het willekeurcriterium voorop zal stellen.”

Begrenzing: evenredigheidsbeginsel

Raad van State 2 februari 2022, ECLI:NL:RVS:2022:285:

“7.10 (...) De intensiteit van de toetsing aan het evenredigheidsbeginsel wordt bepaald door onder meer de aard en de mate van de beleidsruimte van het bestuursorgaan, de aard en het gewicht van de met het besluit te dienen doelen en de aard van de betrokken belangen en de mate waarin deze door het besluit worden geraakt. Naarmate die belangen zwaarder wegen, de nadelige gevolgen van het besluit ernstiger zijn of het besluit een grotere inbreuk maakt op fundamentele rechten, zal de toetsing intensiever zijn.”

Betekenis voor informatieverzoeken?

- Ruime discretionaire bevoegdheid, welke informatie, welke periode.
- Doel: vaststellen juiste belastingheffing.
- Gevolgen: ingrijpend verzoek dan meer afbakening, andere opties?
- Privacy: e-mails, appverkeer, telefoonnotities, aantekeningen in digitaal dossier
- Toets bij informatiebeschikking.

Inlichtingenverplichting

- Voorbeeld: Hof Arnhem-Leeuwarden 2 februari 2022, ECLI:NL:GHARL:2022:715
- 2 mappen met e-mails niet verstrekt, wel bepaalde gegevens
- Informatiebeschikking
- Hof: kunnen van belang zijn voor belastingheffing belastingadvieskantoor
- HR: 81 RO

Inlichtingenverplichting

- Inspecteur in die procedure:

“Wij constateren dat thans steeds vaker in boekenonderzoeken het gehele zakelijke mailverkeer wordt opgevraagd en dat daarvoor art. 52 en art. 47 AWR een afdoende wettelijke basis bieden. Ook naar de toekomst toe zal dit gezien de toenemende digitalisatie van bedrijfsprocessen meer en meer het geval zijn.”

Inzage in dossier

Inzage in dossier

- In bezwaarprocedure
- Alle op de zaak betrekking hebbende stukken
- Artikelen 7:4 Awb en 8:42 Awb
- 2018 overzichtsarresten en regels digitaal dossier

Inzage in dossier

Hoge Raad 4 mei 2018 (ECLI:NL:HR:2018:672)

1) Grafische weergaven die op papier zichtbaar kunnen worden gemaakt

In zijn geheel verstrekken, dit zijn 8:42 stukken

- E-mails, brieven, documenten, rapporten, afbeeldingen

Inzage in het dossier

2) Softwareprogramma's en andere elektronische systemen voor gegevensopslag, -bewerking, -verwerking, of beheer

- Vallen in beginsel buiten reikwijdte van artikel 8:42 Awb
- Wel: de gegevens die in programma's, databases en systemen zijn opgenomen voor zover daadwerkelijk van belang en raadpleegbaar met het oog op de aan de orde zijnde zaak.
- In deze zaak database inkomsten gastouders (70.000)

Inzage in het dossier

HR 17 augustus 2018 (ECLI:NL:HR:2018:1316)

- Geautomatiseerd proces zoals modelmatige waardebeoordeling woz-waarde
- Controleren keuzes, gegevens en aannames
- Inzichtelijk maken
- Mag geen black box zijn

- Belastingdienst: reden onderzoek, uitworp?

Inzage in het dossier

Inzage in de praktijk

- Mappen met papieren (geprinte) correspondentie
- Inzage via scherm
- Digitaal controledossier
- Digitale mappen in verkenner
- Informatie derdenonderzoeken

Impact van digitalisering op rechtsbescherming

Concluderend

- Informatieverplichtingen gaan veel verder
- Bij strafrechtelijk onderzoek digitale gegevens uitwisselen aan Belastingdienst
- Inzage in dossier lastiger
- Digitaal procederen en digitaal inzage?
- Geen inzicht in koppeling systemen en analyses
- Gegevens kunnen makkelijker worden uitgewisseld: nationaal en internationaal
- AWR is niet veranderd
- Impact is groot: te weinig rechtsbescherming

